

VINAŘSKÝ REGION STRÁŽNICKO

SPECIALIZOVANÁ MAPA S ODBORNÝM OBSAHEM

Výzkumná aktivita:

Realizováno v rámci projektu „Vínohradnictví a vinařství pro zachování a obnovu kulturní identity vinařských regionů na Moravě“ (DG16P02R017).

Předkládající organizace:

Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, Valtická 337, 691 44 Lednice

Autoři:

Radek Sotolář, Martin Markel, Lukáš Štefl a kolektiv

Kolektiv:

Miroslav Havlík, Tomáš Kopta, Lucie Ragasová, Martin Brtnický, David Juříčka, Jan Winkler, Jindřich Kynický, Mojmír Baroň a Jiří Sochor

červen 2020

Odkaz na uložení výsledku:

Adresa uložení mapy pro zpracované modelové objekty

01 Vinařský region Strážnicko 4/1: Současné viniční tratě ve vybraných obcích

https://uvv.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-uvv/projekty/sochor-dg16p02r017/straznicko/4_1.pdf

02 Vinařský region Strážnicko 4/2: Historické viniční tratě ve vybraných obcích

https://uvv.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-uvv/projekty/sochor-dg16p02r017/straznicko/4_2.pdf

03 Vinařský region Strážnicko 4/3a: Odrůdová skladba vinné révy v průběhu času, Viniční trať: Dolní hory

https://uvv.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-uvv/projekty/sochor-dg16p02r017/straznicko/4_3a.pdf

04 Vinařský region Strážnicko 4/3b: Odrůdová skladba vinné révy v průběhu času, Viniční trať: Podkonné

https://uvv.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-uvv/projekty/sochor-dg16p02r017/straznicko/4_3b.pdf

Popis metod a výsledků

<https://uvv.zf.mendelu.cz/wcd/w-zf-uvv/projekty/sochor-dg16p02r017/straznicko/popis.pdf>

I. SYNTÉZA KARTOGRAFICKY NEBO PROSTŘEDNICTVÍM GEOGRAFICKÉHO INFORMAČNÍHO SYSTÉMU (GIS) VYJÁDRĚNÝCH BODOVÝCH, PLOŠNÝCH, PROSTOROVÝCH A PŘÍPADNĚ I ČASOVÝCH INFORMACÍ (4D) A JEJICH SOUVISLOSTÍ

Materiál a software.

Základním prostředím pro tvorbu výstupů je geografický informační systém ArcGIS 10.4.1 for Desktop od firmy Esri (dále jen ArcGIS). Součástí ArcGIS jsou aplikace ArcMap a ArcCatalog umožňující vytváření, analýzy a tisk map, jejich správu, tvorbu a organizaci. Dále disponuje tento systém sadou nástrojů ArcToolbox pro správu a analýzu geografických dat.

Použitý datový model:

Celý model vychází ze základní stavební jednotky geografického informačního systému tabulky (tzv. shapefile). Pro potřeby této práce jsou využity dva typy tabulek: bodová (point shapefile) a plošná (polygon shapefile). Všechny použité tabulky používají souřadný systém Jednotné trigonometrické sítě katastrální (S-JTSK) / Krovak East North, kód EPSG 5514.

Podkladovou vrstvu tvoří Topografická mapa České republiky, která byla vytvořena na základě vybraných prvků databáze ZABAGED s použitím mapového klíče Esri Topographic Basemap.

Základními vektorovými vrstvami výsledné mapy jsou hranice prostorového členění předmětných katastrů vinařských obcí, včetně jejich viničních tratí.

II. CÍLE SPECIALIZOVANÉ MAPY S ODBORNÝM OBSAHEM

Cílem těchto specializovaných map bylo popsat současné viniční tratě obcí Petrov, Sudoměřice a města Strážnice. Z pohledu historického se zaměřit na nejlepší terroirní tratě a také jejich dominantní odrůdy v minulosti po současnost.

III. PRO DOSAŽENÍ VÝSLEDKŮ UPLATNĚNÝCH V N-MAP BYLY POUŽITY TYTO POSTUPY A METODIKY:

(1) Na základě současného významu (významní pěstitelé a producenti, vznik VOC, četné vinařské akce, sklepní osady...) a historických podkladů (horenská práva, centra oblastí...) bylo vybráno 6 modelových vinařských regionů v rámci jižní Moravy: Bzenecko, Znojensko, Mikulovsko, Velkobílovecko, **Strážnicko** a Valticko. Žel díky nedochovaným podkladům pro vznik Nmap na Valticku, došlo ke sloučení tohoto regionu s blízkým Mikulovskem (je zde podobný historický vývoj). Základem výstupů byly četné terénní práce neboť vytčené regionální území (konkrétně vinařské obce a jejich viniční tratě) se velmi dynamicky mění v čase. Terénní výzkum byl zaměřen na biotické mapování (vinice, mimoprodukční zeleň, orná půda, aj.), mapování odrůd révy na tratích rostoucí (předmětný porost) a mapování vinohradnicko-vinařských budov a atributů (sklepy, lisovny, lisy). Celková plocha hodnocených oblastí zaujímá téměř 7 tisíc hektarů.

Údaje z terénního mapování viničních tratí byly zaznamenány pro každou parcelu pomocí GIS aplikace mapového portálu, využívající katastrální mapy, letecké mapy, ZM10 – ČÚZK (Český úřad zeměměřický a katastrální) a GPS navigaci. Dílčí údaje byly použity pro výpočet celkové plochy využitě na pěstování vinic, mimoprodukční zeleň, ornou půdu a ostatní. Kategorie ostatní zahrnuje ovocné sady, zahrádkářské oblasti, budovy a cesty. Některé viniční

tratě se skládají z více lokálně oddělených částí, které byly posuzované samostatně a odlišené číslováním I-X.

(2) Ve viničních tratích ve vybraných vinařských obcích byla ampelograficky sledována jejich odrůdová skladba, v případě odrůd historických (zejména těch dnes již méně pěstovaných) byl i sesbírán testovací materiál pro ověření pravosti molekulárně genetickou analýzou. Zjištěná odrůdová skladba byla konfrontována s daty z ÚKZÚZ (data vznikají díky Nařízení rady ES č. 1308/2013; Vinařský zákon 321/2004 Sb., hlava 4-5, §28 – Registr a Evidenční knihy+starší zákony a vyhlášky), konkrétně počty vysazených keřů daných odrůd na zájmových tratích. Z těchto dat pak bylo spočteno procentické zastoupení daných odrůd v jednotlivých tratích. Procentické zastoupení jednotlivých odrůd v průběhu let u jednotlivých tratí vychází tedy z celkového počtu keřů s korekcí na pravděpodobnost úhynu vlivem stáří a zdravotního stavu dle vzorce $P(x) = \binom{n}{x} \pi^x (1 - \pi)^{n-x}$

(3) Základem výstupů ohledně moravského terrior bylo studium fondů Moravského zemského katastru (BD1 gubernium, E57 premonstráti Louka, F53 velkostatek Jaroslavice, lánové rejstříky, D4 tereziánský katastr, D6 josefínský katastr, D7 matriky pozemkového výnosu, D8 vceňovací operáty). Každý region a jeho viniční tratě reprezentuje specifický problém. Tento je popsán vždy u konkrétního regionu v kap. Dosažené původní výsledky.

(4) Vrstvy geologie a pedologie byly vytvořeny na míru zájmovému území v programu ArcGis 10.4 na ověření skutečného stavu Geologické mapy České republiky 1 : 50 000 (GEOČR50) a půdní mapy 1 : 50 000. Na vybraných úsecích mapy náležících ke konkrétním plochám výzkumu byly vyhloubeny půdní sondy. Půdy byly klasifikovány podle Taxonomického klasifikačního systému půd ČR (Němeček a kol., 2001). K určení půdních subtipů byly provedeny fyzikální (zrnitost, barva) a chemické analýzy půdních vzorků (pH). Analýzy zrnitosti byly provedeny laserovou difrakcí (wet method) podle ČSN CEN ISO/TS 17892-4, barva půd byla určena podle Munsell Color Chart (COLOR Munsel, 1975). pH bylo stanoveno v H₂O a KCl podle Zbíral a kol. (2011). Horninové složení stanoviště bylo ověřeno prohloubením půdní sondy na C horizont.

IV. POPIS DOSAŽENÝCH PŮVODNÍCH VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A VÝVOJE ZÍSKANÝCH NA PODKLADĚ VÝZKUMU URČITÉHO ÚZEMÍ, SEZNAM POUŽITÉ SOUVISEJÍCÍ LITERATURY

Východiska

Předmětný soubor map je dílčím výstupem projektu a má úzkou vazbu na další jeho aplikované výstupy. Představuje takto jednak samostatný výstup, ale současně je velmi cenná jeho vazba především na další výsledky projektu:

- Software Informační systém odrůd révy vinné <http://naki-vineyard.hfbiz.cz/#/>
- Markel, Martin, Weinbau und Weinerzeugung als Raum untertäniger Freiheit. Zur gesellschaftlich-ökonomischen Dimension des Terroir mährischer Weine, ISSN 0523-8587, Bd.57, Nr. 1 (2017), s. 148-164.
- Martin Markel, Františkánský katastr jako pramen poznání kvality moravských vinic a vín. Prameny a studie, č. 63, roč. 2018, ISSN 0862-8483

- Winkler J, Vespalcová T., Vyhodnocení druhové diverzity vegetace ve vybraných vinných oblastech, ISSN 0139-6013, Úroda 12/2016, vědecká příloha časopisu, s. 53 - 58, 7 stran
- Winkler, J., Kopta, T., Sochor J., Botanický monitoring vegetace vinných oblastí Moravy, Úroda, vědecká příloha časopisu, roč. LXV, 12/2017, ISSN 0139-6013, s. 359-362
- Výstava Víno 6 regionů

Dosažené původní výsledky pro Strážnický vinařský region

1 Popis situace

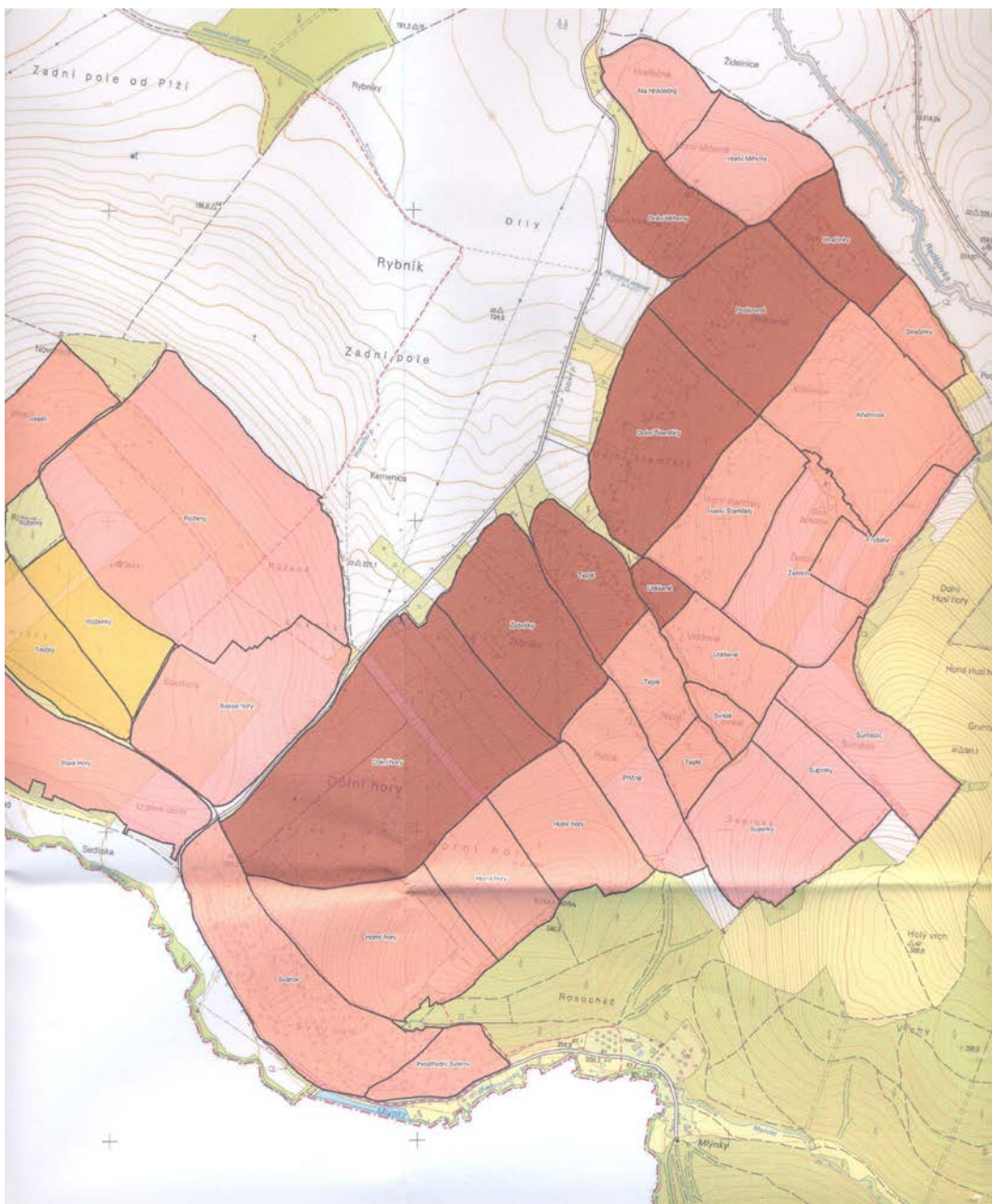
Slovácká oblast má již dlouholetou vinařskou tradici a nedílnou součástí je samozřejmě region Strážnicka. Tento vinařský region čítá hned několik vinařských obcí. Mezi nejvýznamnější můžeme zařadit samotnou Strážnici (německy *Strassnitz*), kde se nachází cca 336 ha vinných oblastí. Dohromady má Strážnický vinařský region rozlohu cca 678 ha vinných oblastí, s OKOLNÍMI obcemi Sudoměřice, Petrov, Radějov, Kněždub a Tvarožná Lhota.

Předmětem zvýšeného zájmu ve specializované mapě Strážnického vinařského regionu: jsou jádrové části vyhlášených místních vinných oblastí Podkovné, Dolní hory a Staré hory.

2 Obsah speciální mapy

Výkres č. 4/1 speciální mapy zaměřený na současné vinné oblasti (2020) v katastru vinařských obcí Petrova, Strážnice a Sudoměřic. Nalezneme zde vinné oblasti těchto názvů: Novosádky zadní, Růžené, Tmice, Veselé (v katastru Petrova); Dolní hory, Frisáky, Horní hory, Podkovné, Růžené, Stračinky, Svárové, Teplé, Žerotíny (Strážnice); Díly za zahradou, Staré hory a Vápenky (Sudoměřice). Rozlohou největší je trať Staré hory (cca 88,5 ha, v katastru Sudoměřic), těsně následována trať Dolní hory (cca 71,1 ha, Strážnice), naopak nejmenší trať jsou Novosádky zadní (cca 3,3 ha, Petrov). Barevné rozlišení těchto trať ukazuje intenzitu produkce daných trať, tj. procentické vyjádření osazení trať révou na jednotlivých trať. Z mapy je tak patrné, že maximálně využita (osazena na 85%) révou je jen trať Tmice (Petrov), těsně následována trať Horní hory s 81% (Strážnice). Naopak nejméně vinných keřů k poměru plochy na trati má vinná trať Díly za zahradou v katastru Sudoměřic s 11,8% (jedná se opravdu o vinice za domem, čili zahradu). 4 obrázky pak dokreslují pohled na Strážnici a okolí.

Výkres č. 4/2 je zaměřen na historické vinné oblasti daných obcí. Mapa opět barevně zachycuje kvalitativní rozdíly mezi jednotlivými traťmi, tzv. terroir, dle dat Státního katastru z roku 1840 (podle výnosu ve zlatých z jitra vinice). Nejlepšími, tedy top traťmi daného regionu, jsou zejména vinné oblasti Podkovné (dle současného názvu, historicky však šlo o trať Podkovné, Dolní Mrhony a Dolní Štampáty) a Dolní hory (historicky Dolní hory a Žebráky) v katastru Strážnice. Za strážnické excelentní víno bylo vydáváno i to vyrobené z hroznů, jež zrály na trati Staré hory (historicky Staré hory a Hronový) v katastru Sudoměřic. Výnos na těchto traťmi činil průměrně 40 zlatých. Toto vyjádření kvality trať ukazuje v kontextu jižní Moravy již lehce nadprůměrnou hodnotu (snad i díky tomu šlo o tzv. kulturu trvalou). 4 historické obrázky pak dokreslují pohled na Strážnici a okolí.

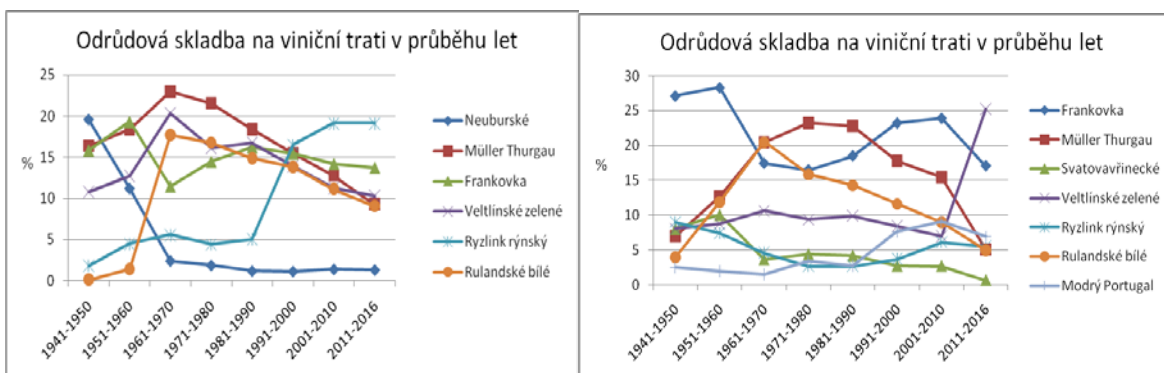

Obr.1: Historické top viniční tratě Strážnice (tmavě červenohnědá barva)

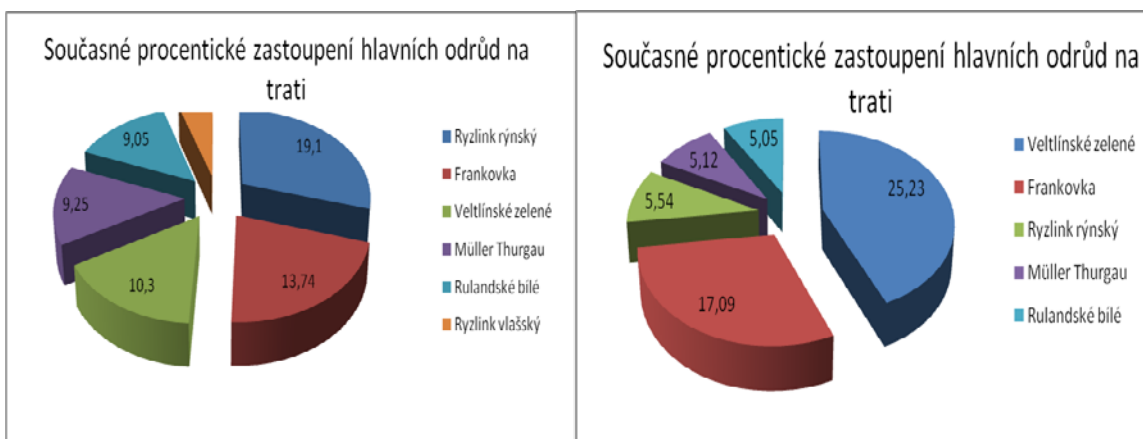
Výkres č. 4/3a je zaměřen na odrůdovou skladbu v průběhu času na top trati Podkovné. Díky množství dat poskytnutým z ÚKZÚZ (za roky 1941-2016) byl vytvořen graf znázorňující odrůdovou skladbu po deseti letech od poválečných let (de facto vznik registru) až po současnost. Z grafu je patrný vzestup odrůd Müller Thurgau, Veltlínské zelené a Rulandské bílé v 60tých letech minulého století (kdy se tyto odrůdy značně rozšiřovaly pro svou plodnost) a také jejich postupný pokles. Největší pokles v daných letech zaznamenala odrůda Neuburské. V 90tých letech se stává dominantní odrůdou na trati Ryzlink rýnský. Následné tři grafy dokreslují tento první graf, když znázorňují dominantní odrůdu na trati v historii a v současnosti + současné procentické zastoupení hlavních odrůd na této trati. Zbývající tři obrázky znázorňují současné dominantní odrůdy na trati: Ryzlink rýnský, Veltlínské zelené a Müller Thurgau.

Výkres č. 4/3b je zaměřen na odrůdovou skladbu v průběhu času na top trati Dolní hory. Z grafu značící odrůdovou skladbu na trati jsou patrné dynamické změny, kdy se jako hlavní odrůda na trati vystřídaly hned čtyři odrůdy. Přesto se dá říct, že hlavní odrůdou na trati je

Frankovka. Dominovala v 50tých letech, pak „kraloval“ Müller Thurgau, před dvaceti lety opět Frankovka, ale v současnosti se stalo hlavní odrůdou Veltlínské zelené. Následné tři grafy dokreslují tento první graf, když znázorňují dominantní odrůdu na trati v historii a v současnosti + současné procentické zastoupení hlavních odrůd na této trati. Zbylé tři obrázky znázorňují současnou dominantní odrůdu na trati Veltlínské zelené a dvě dnes spíše historické odrůdy vyskytující se na trati Chrupku bílou a červenou.

Obr.2 a 3: Odrůdová skladba révy na vybraných top viničních tratích Podkovné (vlevo) a Dolní hory (vpravo) v průběhu času

Obr.4 a 5: Hlavní pěstované odrůdy na viničních tratích Podkovné (vlevo), Dolní hory (vpravo) v současnosti

3 Popis řešeného Strážnického regionu, jeho současných viničních tratí a odrůd na nich pěstovaných

3.1 STRÁŽNICE

Jedny z prvních oficiálních zmínek o vinařství na Moravě můžeme najít na počátku 12. století, kdy jsou zmiňovány vinice u Vyškova nebo u Brna. Tedy v severnějších oblastech, než leží Strážnice. Je tedy možné, že vinohradnictví na Slovácku může být ještě o století starší. Nejstarší horenské právo získala Strážnice v roce 1417 od Petra z Kravař, které obnovil až roku 1609 Jan Frydrych z Žerotína. Můžeme říct, že právě rod Žerotínů měl největší vliv na strážnické vinařství. V době jejich vlády od počátku 16. až do 17. století zažívala Strážnice největší rozmach, což zahrnovalo i rozšiřování vinohradnických pozemků. Tuto skutečnost

dokládá i samotný kopec Žerotín a viniční trať „Žerotíny“ (DVORSKÝ, 2009). 17. století znamenalo velký úpadek následkem třicetileté války a vpádům z Uher. Mnoho vinic bylo zrušeno a zaniklo. Většina z nich se již nikdy neobnovila (FROLEC, 1974). Kraje byly pusté a vylidněné s čímž se pojí nedostatek pracovních sil. Přelom do 18. století znamenal nástup feudální společnosti. Lidé byli vázání přísnou robotou i ve vinohradech. Obnovovaly se staré vinice a zakládaly se nové. I díky tomu byla Strážnice na konci století největší vinohradnickou obcí na Slovácku. Proslavená byla i díky bílému vínu zvanému Frašták z hroznů Kadarky bílé, které se v dnešní době už nevyrábí, a červené směsi Frankovky a Modrého Portugalu nazývaného Slovácký granát. Na počátku 19. století měly moravské kraje přes 30 000 ha vinic a produkovaly přes čtvrt milionu hektolitrů vína. Tento vinařský rozmach neměl dlouhého trvání. Od poloviny 19. až po začátek 20. století došlo k úpadku (FROLEC, 1974). Místní profesor a přírodovědec, František Dvorský, se k této problematice vyjádřil následovně: *„Dnes vinařství skoro v celém okrese leží ladem. Většina vinic jest již vyklučována a na pole méně cenné proměněna. Hlavní příčinou náhlého zániku vinařství jest škodlivá soutěž vín cizích, která naše vína z ciziny vytlačila, kde dříve dobrý odbyt měla. Také nynější lid nemá té houževnaté vytrvalosti při práci ve vinohradech, které i tenkrát pravidelného obdělání vyžadují, když není pražádné ukázky na úrodu, a zavádí místo osvědčených druhů vinné révy jiné, které sice nesou mnoho, ale nedozrálých hroznů a špatné dávají víno.“* (DVORSKÝ, 2009). Dalším velmi významným faktorem byla nastupující hospodářská reforma. Zaváděly se nové výnosnější plodiny a došlo k rozšíření révových škůdců a chorob jako plíseň révová nebo padlí révové. K obratu došlo až ve třicátých letech 20. století, kdy se vinohrady přestávají vyklučovat a dochází k jejich rekonstrukci na amerických podnožích odolných vůči révokazu (FROLEC, 1974).

Vrcholem vinařova roku je už od počátků vinobraní. Stejně jako dnes, tak i v minulosti se ro sklizeň pohlíželo na vrcholnou dobu zralosti hroznů a navíc, aby se sklízelo ve všech tratích najednou. Toto období mělo velmi sváteční charakter už od rána prvního dne vinobraní. Na cestách se míjeli vozy s upravenými koňmi a naleštěnými postroji a celou vesnicí znělo hrkání vydrhnutých nádob. V tyto dny dokonce děti nechodily do školy. Atmosféra ve vinohradě byla živá a společenská i díky doprovodu lidových písní. Dnes už z vinohradů tolik zpěvu neslyšíme, ovšem svůj charakter a atmosféru si sběr hroznů stále uchovává (FROLEC, 1974).

Poslední problém v rozvoji tohoto dávného řemesla přinesla doba komunismu, kdy se výroba soustředila do obrovských podniků a kvantitě ustoupila kvalita a rozmanitost pěstovaných druhů révy vinné (LINHART a kol., 2007). Do podoby, jakou známe dnes, se strážnické vinohradnické a vinařské řemeslo formovalo zbytek dvacátého století. Jeho obliba značně vzrostla a dnes zde funguje asi desítky vinařských domů, jako je například vinařství Vitis, Vinařství Žerotín, Zámecké sklepy Strážnice, Vinařství Uřičář a další. Víno ve světě propojuje život s tradicemi a ve Strážnici tomu není jinak. Velkým turistickým lákadlem je místní národopisné muzeum v přírodě – skanzen, který funguje od roku 1981. Nalezneme zde několik areálů, které návštěvníkům představují styl životů z různých regionů. Přes historické stavby z Kopanic, Horňácka a Zálesí se dostaneme až k vodním technickým stavbám, lučnickému hospodářství i vinohradnictví. Můžeme se obeznámit s původním stylem života a také hospodařením rolníků třeba právě na vinohradech. S tradicemi se ovšem můžeme potkat i mimo skanzen. Každoročně se ve Strážnici koná „Zarážání hory“. Termín konání spadá na druhou polovinu srpna, což je právě před dozráváním hroznů. Zarážení hory neboli vinohradu znamenalo uzamknutí nebo uzavření právě pro období zrání. V minulosti si takto vinaři chránili svoji celoroční práci. Od okamžiku uzavření hory nesměl do vinohradů nikdo vstoupit a jakékoli porušení se velmi přísně trestalo, často i životem. Vše bylo spjato s horenským právem, což dokládá důležitost i z právního hlediska. Symbolem pro horu se stala vysoká borová tyč, která má na vrcholku přivázanou posvěcenou kytici z devíti květin. Tento obřad doprovázely i modlitby k různým patronům pro ochranu úrody nebo symbolická střelba na zahrnutí bouřek. Dnešní ráz tohoto zvyku je spíše zábavného charakteru, ovšem s věrnou připomínkou tradic a zvyků, které k tomu patří (KOUPILOVÁ, 2011).

3.1.1 Strážnické viniční tratě

Vstup do Evropské unie roku 2004 znamenal velké změny pro společnost, ale také pro zemědělství. Výjimkou nebyli ani vinaři a vinohrady. Původní dělení na menší celky bylo sloučeno do větších oblastí a jednou z těchto oblastí je dnešní Slovácko. To vzniklo spojením Podluží, Kyjova, Strážnice, Bzence, Mutěnic a Uherského Hradiště. To, čemu se nevyhnuly vinařské oblasti, neminulo ani viniční tratě. Vzhledem k rozloze České republiky, v porovnání se zeměmi s většími rozlohami vinic, bylo usouzeno, že velmi členité rozdělení je matoucí. Z důvodů větší přehlednosti i jednoduššího zatřídování se tak sloučily nejen oblasti, ale i viniční tratě. Dnes nalezneme ve Strážnici devět tratí. Jsou to Stračinky, Podkovné, Žerotíny, Frisáky, Teplé, Dolní hory, Horní hory, Svárové a Růžené. Avšak dlouho před tím, až do roku 2004, jsme zde mohli najít celkem dvacet viničních tratí. Protože je krajina kolem Strážnice dosti rozmanitá, mělo toto podrobné členění svůj logický význam. Každá z těchto 20 tratí má svou specifickou polohu, sklon a směřování světové strany. I když dnes již tyto menší tratě oficiálně neexistují, pro místní vinaře má toto rozdělení stále význam. Tyto menší celky se liší jak expozicí, svažítostí, tak i složením půdy, což má velkou vliv na odrůdovou skladbu.

Historické viniční tratě

Údaje ze 40. let 20. století uvádí celkovou plochu obdělávaných vinic 115,73 ha, rozdělených do 20 tratí. Jako nejurodnější tratě jsou uváděny Podkovné a Horní a Dolní Štampáty, které měly poměrem k velikosti celkové plochy osázeno i nejvíce vinohradů. Za nejméně úrodné byly považovány Mrhoně nebo Frisáky.

Jak je již zmíněno, vstup do EU, tedy rok 2004, znamenal výrazné změny pro vinařství. Zanikly původní tratě, které byly osvědčené po desetiletí, a byly sloučeny do současných finálních devíti tratí. Pokud se podíváme na systém tratí před rokem 2004, zjistíme, že některé původní názvy charakterizovaly samotný vinohrad. Na původ pojmenování Štampáty existují dvě verze. Jedna z možností odvození názvu je od německého slova stamvater – praotec. Toto označení může souviset se starým původem vinice. Patří totiž mezi nejstarší polohy a také ležela nejbližší k městu (PAJER, 2017). Tyto vinohrady byly cenné pro svou vysokou úrodnost a byly téměř neprodejně, protože se dědily z otce na syna. Druhá verze, která je pravděpodobnější, se týká úpravy půdy. Protože je terén hodně svažité, často zde ujížděla zem, a proto se půda zpevňovala tzv. štamfováním (odvozené z něm. stampfen – tlouci, udusat) a tvořily se tak kamenné terasy. Oblast Horní Štampát je stále nejurodnější díky černozemi s příměsí spraše, který dává půdě bílošedý nádech. Tato trať dnes patří pod Žerotíny. Pod název Žerotíny spadla i trať Kňahnice, kteréžto název je odvozen od starého oslovení kněžna a je jednou z nejstarších strážnických tratí vůbec. Právě na počest pánů z Žerotína, kteří měli významný vliv na rozvoj vinařství ve Strážnici, byl nejvyšší vrchol pojmenován Žerotín a následně i celá jedna trať. Mrhoně a Dolní Štampát, který se většinou vysazuje pouze do poloviny kvůli mrazům, dnes patří pod Podkovné. Tato trať má v půdě největší podíl jílu ze všech tratí. Dříve, když se pro dopravu po vinohradě ještě využívaly koňské povozy, byl problém, když bylo po dešti. Jíl vytvořil tak hutnou a lepkavou směs, že koně v meziřadí často ztrácely podkovy, a proto dostala název Podkovné. Trať Žebráky dostala jméno kvůli své malé úrodnosti. Říkalo se, že země je zde „chudobná“, díky vysokému podílu kamenů a jílu v půdě. Kvůli těmto nepříznivým podmínkám dávaly vinohrady vysázené v této části malou úrodu. Dnes tato trať spadá pod Dolní hory. Nejvíce částí bylo sloučeno pod trať Teplé. Přes svůj optimistický název je tato trať paradoxně ze všech nejchladnější. Svah směřuje na sever a v době zrání zde bývá sluneční svit zkrácený až o tři hodiny. Ovšem při pojmenování nešlo o potřebný sluneční svit, ale o speciální klimatický úkaz, který se na trati objevuje. Můžeme se zde totiž setkat s úkazem, kterému se zde říká teplý halný vítr (KOLESÍK, 2018). Tento vítr je fénického typu a je pro oblast Karpat typický a objevuje se poměrně často. Pokud vítr přichází od jihu, narazí na návětrný svah a postupně se sune až k hřebenu, přičemž dochází k jeho ochlazení podle adiabatického gradientu (VYSOUDIL, 2013). Při stoupání se vzduch ochlazuje podle suchoadiabatického gradientu o 1 °C na 100 m až do kondenzační hladiny, kde se tvoří oblaka, která kondenzací vodních kapek ztrácí vlhkost a vzduch dál pokračuje s ochlazením podle vlhkoadiabatického gradientu o 0,6 °C na 100 m. Jakmile ochlazený

vzduch dosáhne vrcholu, přepadne přes hřeben a začne se oteplovat podle suchoadiabatického gradientu (ŽALUD, 2015). Tento jev způsobí, že po závětrné straně se sune vzduch sušší a teplejší, než jaký přišel k návětrné straně (KORANOVÁ, 2013). Proto i na tomto svahu dosahuje úroda dobré kvality, právě díky těmto halným větrům. K této trati se připojily tratě Varhany, Příčné, Utěšené a Svislé, na které má halný vítr také vliv. Poslední trať, která byla přidružena jsou Baxahory, které dnes spadají pod strážnickou část tratě Růžené. Současný název je zkomoleninou původního pojmenování Zbavsá hory, který se používal v 18. století. Název odkazoval na nekvalitní půdu, kde hrozily špatné výnosy. Lidovou slovesností se původní název změnil na Baksa hory. Tento název odkazoval na lidovou pověst o slovenském zbojníkovi Baksovi, který zde měl svůj úkryt. Tak se název vyvíjel až do dnešní doby do podoby označení Baxahory (PAJER, 2017). Z historického hlediska stojí ještě za zmínku trať Svárové. Název odkazuje na dobu, kdy byl nedostatek půdy a obyvatelé se svářili o vlastnictví, proto Svárové. Pro pěstování má příhodnou polohu a svah otočený na jihozápad. Za totality se množství vinohradů snížilo, protože se zde začaly budovat chaty. Nejhůře dopadla trať Supinky. Ta byla uznána za nevhodnou pro pěstování révy vinné i kvůli své vysoké poloze, díky které dostala název. Supinky byly v lidové řeči označením pro výšky. Trať byla úplně zrušena a nyní je využívána spíše pro polní plodiny. Není ovšem vyloučené, že se v budoucnosti dočká obnovy a opět se připojí k rozsáhlým strážnickým tratím.

Z údajů ze 17. století můžeme najít záznamy o dalších tratích, které byly buď zrušené, nebo spadly pod jednu ze zmíněných historických tratí. To je důkazem toho, že roku 2004 nešlo o první slučování tratí na tomto území. Kolem roku 1709 bylo možné najít ještě tratě Podolky, Naděje, Šumědě, Lopaty, Malé Růženky, Stará hora, Klíny a Čtvrtě (PAJER, 2017). Kromě změny názvů došlo i k proměně ve způsobu vedení vinic. Do roku 1956 byly vinohrady sazeny ve starém způsobu na hlavu. Až mezi léty 1956–1958 byl zaváděn tehdy nový způsob pěstování révy vinné na drátěnkách s vyšším sponem. Ještě roku 1959 se převádělo vedení na trati Žerotíny a v Baxahorách. Tato změna znamenala převrat v dosavadním způsobu výsadby, protože vytvářela předpoklady pro použití traktorů pro kultivaci vinohradů (PAJER, 2017).

Historickou bílou odrůdou pro místní oblast je Rulandské bílé, které si drží své místo ve vinohradech již desítky let a dominuje i v dnešní době. Z modrých odrůd zde najdeme dlouholeté zastoupení Frankovky a Modrého Portugalu. Tyto dvě odrůdy byly a jsou často dávány do směsi, dříve nazývanou Lampart. Modrý Portugal se využíval pro jeho sametovost do směsi pro zjemnění tvrdší a tříslovitější Frankovky. Mimo tyto dominantní odrůdy zde bylo poměrně velké zastoupení Sylvánu zeleného, ten byl však vytlačen nástupem Neuburského. Problém nastal, když se začaly zavádět nové tvary pro vedení révy. Místo vedení na hlavu, se přešlo na vedení „do drátu“ a začalo se i více hnojit. Z těchto důvodů začalo Neuburské často sprchávat, protože mělo přemíru dusíku. Další oblíbenou moštovou odrůdou byl Ryzlink rýnský nebo Veltlínské červené rané, které se pro svoji neutrálnost používalo pro doladění místního Fraštáku (KOLESÍK, 2018).

Celková rozloha vinic ve Bzenci činí přes 300 hektarů a je rozdělena mezi sedm viničních tratí: Novosady, Starý hrad, Prostřední hory, Kněží hora, Horní hory, Hašneky a Zadní hora. Uvedených sedm viničních tratí vzniklo sloučením původních viničních tratí, kterých bylo sedmnáct (Liščí hory, Hájky, Novosady, Získaly, Pohany, Psí hory, Kožuchy, Starý hrad, Krefty, Maršálky, Čihůvky, Prostřední hory, Růžené, Cukmantl, Havaly, Kněží hora, Klíny) a které byly stanoveny vinařským zákonem a vyhláškou z roku 1995. Dodnes se však i ve Bzenci setkáváme s podrobnější lokalizací vinic, když jsou stále používány historické názvy jednotlivých lokalit. Viniční tratě Zadní hora a Hašneky byly do vyhlášky přidány až v roce 2005, přestože jde o viniční tratě velmi staré, zpustly a opětovné výsadby se uskutečnily až v roce 1999-2013.

Současné viniční tratě a odrůdy na nich pěstované

Stračinky

Nejblíže ke Strážnici se nachází trať Stračinky. Tato trať má ze všech nejmírnější svah. Převýšení je cca 20 m. V podloží se potkávají dva typy půd. Blíže k toku Radějovky se nachází černozem černická, která je velmi úrodná, hlubokohumózní a s redoximorfními znaky. Pro tyto znaky je typické mramorování, které způsobuje střídání redukčních a oxidačních podmínek v

půdě. Projevuje se to v barvě horizontu střídáním šedomodrých a rezivě hnědých skvrn nebo tvorbou železomanganitýchbročků. Stračinky je jedna z menších tratí na Strážnicku. Před rokem 1971 měly největší zastoupení odrůdy Rulandské bílé, Müller Thurgau a Neuburské. V dnešní výsadbě je situace odlišná. Rozšířila se odrůdová skladba a také se zvětšila oblast vinogradů. 70. a 80. léta se držela v pozvolném výsadbovém trendu jako před rokem 1971. K výraznému nárůstu došlo až v 90. letech, kdy byl ve velkém množství vysázen Ryzlink rýnský, který se do té doby na trati neobjeoval. Bylo vysázeno 1 795 keřů, čímž se okamžitě tato odrůda stala dominantní. Podobné expanze se dočkala i Frankovka, které bylo dosazeno 1 110 keřů a s dosavadní výsadbou zaujímá druhé místo. Díky těmto výrazným změnám v odrůdové skladbě přišel o dominanci Müller Thurgau i Neuburské. Rulandské bílé bylo dosazováno minimálně, a proto ho můžeme zařadit už do kategorie méně zastoupených odrůd společně například s Veltlínským zeleným.

Žerotíny

Tato trať patří k historicky mladším. Vzhledem ke své vyšší poloze nebyla tato oblast primárně využívána pro pěstování hroznů. Údajně na vrcholku Žerotína stál původně malý hrádek nebo strážní stanoviště sloužící k vysílání ohňových signálů v dobách válek. Až v 16. století z důvodu rozšiřování výsadeb se réva rozšířila až k vrcholku samotného Žerotína. Ten nese název po majitelích Strážnice – pánů ze Žerotína. Dnes je středem vinogradů Přírodní památka Žerotín, jejímž předmětem ochrany je bělokarpatská lesostepní květena a teplomilná flóra a fauna, kterou zde reprezentují vzácné druhy motýlů jako Otakárek ovocný nebo 30 let nezvěstný druh okáče meduňkového. Protože oblast vinice leží hned pod vrcholem, je i její svah poměrně příkrý. Převýšení dosahuje hodnot 35-60 m až do výšky 310 m n. m. Směřování svahu jde od jihozápadu přes severozápad až k severovýchodu. Podloží vinogradu je tvořeno černozemí modální, což je hluboko humózní půda tvořená převážně ze spraší a je typická vápenitým horizontem. Díky vysokému podílu jílu v půdě, který dobře zadržuje vodu, netrpí réva suchem a nedostatkem výživy. Vyšší polohy jsou typické větším obsahem vystupujícího skeletu a mohou být i velmi kamenité. To, co způsobuje nesnáze při kultivaci, napomáhá při dohrávání hroznů. Během dne se kameny žářem slunce zahřívají a v noci vyzařují teplo do okolí, což vytváří příznivé podmínky při dozrávání hroznů (PAJER, 2017). Odrůdová skladba na této trati byla už od 20. let velmi rozmanitá. Až do roku 1960 byla v popředí směs moštová bílá a Sauvignon. Teprve po roku 1961 došlo k výrazné změně a rozšíření výsadby. Ve velkém množství asi 2 100 keřů byl vysázen Müller Thurgau a přes 1100 keřů bylo vysázeno Rulandského bílého. Tyto dvě odrůdy tak okamžitě tvořily převážný podíl v celkové výsadbě. Od roku 1971 byla odrůdová skladba stále rozšiřována a dnes zde najdeme na 30 odrůd moštových bílých i modrých a také zástupce stolních odrůd. V 70. a 80. letech se významného rozšíření výsadby dočkala Frankovka, Müller Thurgau, Veltlínské zelené a Rulandské bílé. Poslední velká výsadba byla provedena roku 1996, kdy byl navýšen počet Sauvignonu o více jak 3 000 hlav. Proto dnes společně s Frankovkou tvoří hlavní podíl odrůdové skladby tratě Žerotíny.

Podkovné

Tato trať je jednou z nejstarších oblastí pěstování révy vinné ve Strážnickém katastru. Dnes jsou k ní přidruženy dvě historické tratě – Mrhoně a Dolní Štamfáty. I díky tomu je dnes jednou z největších tratí ve Strážnici. Z historických pramenů víme, že tyto tři tratě patřily k nejvýnosnějším v minulosti a je tomu tak i v dnešní době. Jediným problémem je nízká poloha Mrhoní. Často zde dělají problém mrazíky, jinak jsou zde půdní podmínky velmi příznivé. Podloží se sestává z černozemě modální s dostatečným obsahem vápníku a s vysokým obsahem jílovitých částic v půdě. Tento typ půdy velmi dobře zadržuje vodu, a proto zde réva netrpí suchem a nedostatkem živin. Svah směřuje na severozápad a má převýšení cca 50 m. Záznamy o výsadbě z roku 1920 uvádí pěstování převážně bílé moštové směsi. Až následujících 30 let se odrůdová skladba rozšiřovala o další odrůdy, jako Veltlínské zelené, Frankovka, Müller Thurgau nebo Neuburské. Ovšem výsadby se pohybovaly do 1 000 keřů. Zlom přišel v 60. letech, kdy podstatně narostl podíl Veltlínského zeleného, Mülleru Thurgau a na trati nové odrůdy – Rulandského bílého. Tyto odrůdy byly vysázeny ve více jak 3 500 kusech. Masivní navýšování počtu keřů následovalo i dalších 30 let až do roku 2000. Za tu

dobu nejméně narostl podíl Frankovky, hned za ní následovalo Rulandské bílé, Müller Thurgau a Veltlínské zelené. Dominantní odrůdou na trati je však Ryzlink rýnský. Ten se ale ve velkém dosazoval až v 90. letech, kdy bylo jenom v roce 1996 vysazeno více jak 8 000 keřů. Odrůda, která je historicky velmi spojená se Strážnicí, je Frankovka. Této odrůdě se zde velmi daří už od pradávna a nejčastěji je dávána do směsi s Modrým Portugalem, který zjemňuje drsný charakter Frankovky. Tato směs se v minulosti nazývala Slovácký granát nebo Lampart, což je i synonymum pro samotnou Frankovku. Z grafu dynamiky výsadby této odrůdy na trati Podkonné můžeme vidět, že k největšímu nárůstu došlo v roce 1974 a 1975. K další výrazné výsadbě došlo roku 1982 a 1985. Z toho vyplývá, že většina keřů má už přes 30–40 let, přičemž za posledních 20 let k výraznému omlazení výsadby nedošlo. Dá se tedy předpokládat, že v následujících letech dojde na trati k výrazné výsadbě Frankovky.

Teplé

Jedna z tratí, která má speciální klimatické podmínky, můžeme se zde setkat s klimatickým jevem charakteristickým pro oblast Bílých Karpat. Tímto jevem jsou teplé halné větry, které navzdory svahu směřovanému na sever, vytváří příznivé podmínky pro dozrávání hroznů. Tak jako i výše zmíněné tratě, i Teplé se nachází na půdě černozemní modální a zajišťuje tak dostatečnou zásobu živin pro révu vinnou. Hrozny dozrávají i navzdory svahu, který se svažuje do údolní prohlubeniny a převýšení dosahuje hodnot až 80 m. Už před rokem 1971 byla odrůdová skladba tratě poměrně bohatá. Našli bychom zde až na 20 odrůd jak moštových, tak i stolních. Největší podíl zabíral Müller Thurgau a Rulandské bílé, kdy k největším výsadbám docházelo v 60. letech. Trend rozšiřování výsadby následoval i v dalším desetiletí. Po roku 1971 se trať Teplé dočkalo prozatím největšího rozšíření. Výrazně posílil Müller Thurgau, Frankovka, Sauvignon a Rulandské bílé. Tyto odrůdy se ve větším množství dosazovaly i dalších 30 let. Trochu netypicky pro Strážnici posílil v 90. letech Muškát moravský, který se v jiných tratích v takovém množství nevyskytuje a spíše se řadí do méně zastoupených odrůd.

Dolní hory

S pojmenováním Dolní hory se můžeme setkat v mnoha vinařských lokalitách. Jedná se o jedno z nejčastějších pojmenování vinohradů s odkazem na horu. Mimo jiné patří tato trať mezi mladší ve Strážnici. Protože je tato oblast téměř na konci strážnického katastru a nedaleko slovenských hranic, byla obdělávána až v pozdější době, kdy docházelo k velkému rozšiřování vinohradů. Společně s tratí Podkonné patří Dolní hory k jedné z největších tratí, co se rozlohy týče. Stejně tak jako zbylé tratě, i podloží Dolních hor je tvořeno černozemí modální s vysokým obsahem vápníku.

Díky velké rozloze trati zde bylo už od 40. let vysazováno značné množství odrůd. Jenom do roku 1971 jsme zde mohli najít až 20 odrůd. První rozlehlejší výsadby se uskutečnily v 60. letech. Vysadilo se více jak 2 500 keřů Rulandského bílého a Müllera Thurgau. Od 70. let výsadba stále narůstala. Stabilní nárůst měla Frankovka. Hned po ní si svůj významný podíl udržel i Müller Thurgau a Rulandské bílé, k nimž se přidal ještě Modrý Portugal. Veltlínské zelené zde má své místo už od 40. let, ovšem k velkému omlazení došlo až v posledních 10 letech. Počet keřů byl navýšen o 13 000 a s původní výsadbou je dnes dominantní odrůdou na trati. V tomto období přišel i zájem o PIWI odrůdy. Proto byl do odrůdové skladby ve velkém množství začleněn i Solaris, Saphira a Cabernet Cortis.

Horní hory

Trať Horní hory patří stejně jako Dolní hory k těm mladším vinohradům. Stejně tak je i jednou z rozlehlejších tratí. Je výše položená a končí těsně pod vrcholem Stará hora, který má výšku 340 m n. m. Terén však není příliš příkrý. Převýšení se pohybuje do 30 m. Podloží je stejné jako u zbytku tratí – černozem modální s výrazným podílem jílu a vápníku. Svah je orientován severozápadně.

Záznamy o výsadbě jsou až od roku 1961, tehdy zde byly jen tři odrůdy. Z bílých moštových zde bylo Rulandské bílé a Ryzlink rýnský. Nejpočetnější byla modrá moštová odrůda Frankovka. K velkému nárůstu došlo až v 80. letech. Přes 11 000 keřů bylo nasazeno Veltlínské zelené a přes 8 000 keřů Chardonnay. Výsadba této bílé moštové odrůdy se

rozšiřovala i během dalších 30 let a dnes je hlavní odrůdou na trati. Od roku 1991 se velké výsadby dočkal Sauvignon, Rulandské modré a Modrý Portugal. Horní hory jsou jednou z mála tratí, kde Frankovka nefiguruje jako výrazná odrůda celkové skladby trati.

Svárové

Trať svárové je nejbližší trati od Strážnice a rozprostírá se podél hranic se Slovenskem. Tato oblast patří spolu s Dolními a Horními horami k nejmladším ve strážnickém katastru. Svah má příhodnou polohu. Je orientován od jihozápadu k jihu a převýšení je do 40 m. Půdní podmínky jsou lehce odlišné od zbytku tratí. Kromě pro tuto oblast typickou černozem se na této trati setkáme i s kambizemí, což je v České republice nejčastější typ půdy. Pro tuto půdu je typické vnitřní zvětvování, při němž se primární minerály transformují na sekundární a půda má velký podíl jílových částic. Další charakteristickým znakem, je hnědá barva horizontu, která vniká chemickými procesy, při nichž se uvolňují sloučeniny železa. Díky své příhodné lokalitě byla trať ideální pro pěstování révy vinné. Už od 40. let zde dominovalo Veltlínské zelené. Další odrůdy ve výrazném zastoupení byly Müller Thurgau, Frankovka a Rulandské bílé. Po roku 1971 byla snaha dále rozšiřovat vinohrady, ale za komunistického režimu tato oblast začala sloužit převážně pro rekreaci, neboť se nachází blízko vodní nádrže Mlýnky. Proto se zde ve velkém začaly budovat chaty a prostor pro vinice se rapidně snížil. I přes zastavění zemědělské půdy si zde vinohrady stále drží své místo. V popředí stále zůstává Veltlínské zelené, ovšem za posledních 30 let výrazněji posílilo Rulandské bílé a Svatovavřínecké. Naopak výrazně klesl podíl Frankovky.

Růžené

Jednou z nejmenších tratí, co se týká osázené plochy, jsou Růžené. Tato oblast patří částečně pod katastr Strážnice a částečně pod katastr Petrova. Strážnická část je níže položená. K této trati se v roce 2004 připojily Baxahory, které jsou méně úrodné. Důvodem může být i to, že se v minulosti Růžené rozšířili o oblast vypuštěného rybníku. Takže pro pěstování révy zde není dostatečně kvalitní půda (PAJER, 2017). Svah je orientován na severozápad a dosahuje převýšení do 20 m.

Vzhledem k nekvalitní půdě zde nenajdeme velké výsadby, ani pestrou odrůdovou skladbu. Záznamy o vinohradech jsou až od roku 1986. Dominantní odrůdou je Frankovka, po ní potom Veltlínské zelené a Müller Thurgau. V minimálním zastoupení zde můžeme najít ještě Sauvignon.

Frisáky

Poslední registrovanou trati jsou Frisáky. Tato část se nachází jihovýchodně pod vrcholem Žerotínu. I když jsou zde dobré půdní podmínky, protože stejně jako ve výše zmíněných tratích se zde nachází černozem, najdeme na trati jen minimální výsadbu. Důvodem je časté poškozování révy vinné mrazíky. Proto se zde více než réva vysazují stromy.

Roku 1985 zde ale byla snaha o založení vinice. Vysazeno bylo jen přes 350 keřů. Najdeme zde hlavně odrůdy typické pro Strážnici, jako je Ryzlink rýnský, Svatovavřínecké, Veltlínské zelené, Sauvignon nebo Frankovka. Zástupcem méně častých odrůd je potom Irsai Oliver.

3.2 PETROV

Petrov (německy *Petrau*) založil na konci 14. století, někdy mezi lety 1391 a 1400, Petr z Kravař, tehdejší majitel strážnického panství. Nejstarší písemná zmínka o obci pochází z roku 1412. Už k roku 1417 je doložena existence vinohradů v obci. Petrov je významná vinařská obec mikroregionu Strážnicko. V obci se nachází soubor vinných sklepů zvaný Plže, prohlášený roku 1983 památkovou rezervací lidové architektury. První zmínky o Plžích pochází z 15. století. Sklepy, které až později začaly sloužit jako vinné, stavěli sami obyvatelé obce ještě donedávna (je jich zde celkem 63). V průměru mají sklepy délku asi 15 metrů, šířku kolem tří metrů. Nad sklepem je hlína, která zajišťuje ve sklepě stálou teplotu a klima ideální pro uskladnění nejen vína, ale i jiných zemědělských plodin. Sklepy jsou typické kamennými stropy tvarovanými do klenby. Průčelí sklepů s typickým nebo lomeným obloukem bývá zdobené podezdívkou modré barvy a ornamenty s motivy révy po stranách, nad okny a nad vchodem. Každé průčelí je

specifické, tvořené jedinečnými tvary a oblouky. Na začátku bývá lisovna, na konci místnost, kde se skladuje víno. První místnost často slouží také k posezení.

Viniční tratě petrovských vinařů se vždy nacházely jihovýchodním směrem od obce a plynule navazovaly na viniční hory strážnické a sudoměřické. Nazývaly se Staré hory, Tmičky či Růženky. Kromě typických odrůd pro tuto oblast jako Rulandské odrůdy, Frankovka a Veltlínské zelené se zde stále můžeme setkat i s odrůdami zcela moderními, jako Hibernal či Sauvignier gris. Kdysi se kolem Strážnice hodně pěstoval takzvaný Frašták. *„Byla to taková nenáročná odrůda, která nepotřebovala žádné velké ošetřování. Bylo to velice kyselé víno, říkali o něm, že by z kabátu vysvlíкло. Ale bylo suché a dobré a dnes je to veliká vzácnost. Tenkrát ho byly plné vinohrady a sedláci ho míchali s Frankovkou a říkali tomu ryšáček... A kromě Fraštáku se u nás pěstovalo také Ottele. To bylo velice opojné víno, které stoupalo snadno do hlavy. Ottelem byl pověstný hlavně Petrov. Po združstevnění Otelák vyházeli z vinohradů a nařídili tam nasadit něco ušlechtilejšího...“*(KOTALÍKOVÁ-GRAUBNEROVÁ, 1985).

Současné viniční tratě a odrůdy na nich pěstované

Tmice

Jde v současnosti o rozlohou největší viniční trať o 39 hektarech. Dominuje zde odrůda Rulandské šedé, významné výsadby mají i odrůdy Ryzlink rýnský a Pálava. Ještě v devadesátých letech minulého století však dominovaly odrůdy Veltlínské zelené a Frankovka.

Růžené

Druhá největší trať o rozloze necelých 37 hektarů, na kterých se pěstuje více než 27 odrůd révy. Dominantní postavení zde mají odrůdy Pálava, Chardonnay, Ryzlink rýnský, Merlot a Rulandské bílé. Najdeme zde však i dnes ustupující odrůdy jako Neuburské, Veltlínské červené rané, Muškát Ottonel či Chrupku bílou.

Novosádky zadní

Jde o nejmenší viniční trať o rozloze 3,51 hektarů. Dominantními odrůdami jsou zde Rulandské bílé a Veltlínské zelené. Významné jsou i plochy s odrůdami moderními (tzv. rezistenty) jako odrůdy Hibernal a Sauvigniergris.

Veselé

Viniční trať o rozloze necelých 12 hektarů. Je na ní vysázeno cca 25 odrůd révy vinné. Dominantní postavení zde mají odrůdy Veltlínské zelené a Müller-Thurgau. Silněji zastoupené jsou zde i odrůdy jako Ryzlink rýnský, Rulandské bílé, Svatovavřínecké či Ryzlink vlašský.

3.3 SUDOMĚŘICE

Sudoměřice (německy Sudomierschitz) jsou vinařskou obcí ležící 6 km jihozápadně od Strážnice. Obec byla založena okolo roku 1270 zemanem Sudomírem z Horky na místě velkomoravské tvrze, chránící obchodní cestu do Uher. Známa byla v podstatě jen jediná viniční trať, a to Staré hory – Hronové. Zdejší vinaři často vlastnili i vinohrady ve Strážnici nebo Kněždubě. Po rozdělení Československa se zdejší vinice ocitly v těsné blízkosti hranice se Slovenskem. Viniční trati Staré hory, ležící tři kilometry východně od obce, se od ostatních moravských viničních hor odlišují tím, že leží na svazích Bílých Karpat, na těžkých půdách vzniklých na autonomních jílech. Jsou to půdy vododržné a réva na nich čerpá výživu i v suchých letech, takže místní vína zdobí vysoká extraktivnost a chuťová plnost. Mezi zdejšími odrůdami vyniká Rulandské bílé, Rulandské šedé, Müller-Thurgau a zejména zdejší specialita: kyselé a osvěžující Frašták, vyráběný z hroznů odrůdy Kadarka bílá: *„To sú hrozny jak nohy a člověk aspoň cosi cítí, když to pije.“* Modré odrůdy zde dávají poněkud tvrdší vína, málo typická pro většinu současných milovníků červeného, vyžadujících sametovou hebkost a jemnou tříslovinu.

Místní sklepy leží v oddechovém areálu Starý potok, který byl na okraji obce vybudován teprve nedávno (začátkem 70. let 20. století). Najdeme zde víceúčelovou budovu

zahrádkářského svazu z roku 1986 a sousední amfiteátr Kolečko, kde probíhají četné kulturní akce. Sklepy leží po jedné straně cesty a vyznačují se jednotným stylem, napodobujícím zdejší typické tzv. podunajské domy. Jsou vesměs štítově orientované a patrové s bílou ličkou a modrou obrovnávkou, i když najdeme i břizolit nebo režnou cihlu. V patře je půlkulaté okénko, vchod je lemován žudrem, které je často zdobeno folklórními ornamenty. Před sklepy bývá upraveno posezení, nechybí ani pergola s révou. Součástí areálu je kaplička sv. Urbana z roku 1997.

Současné viniční tratě a odrůdy na nich pěstované

Staré hory

Jde o nejstarší zdejší trať a zároveň rozlohou největší, něco přes 92 hektarů. Na trati je vysázeno cca 27 odrůd révy vinné a dominuje zde Frankovka, Chardonnay a Ryzlink rýnský. Významné jsou i výsadby Tramínu červeného, Sauvignonu, Zweigeltrebe a v posledních letech vysazovaného Cabernetu Sauvignon. Z moderních interspecifických odrůd zde najdeme Hibernál, Zalagyöngye a Johanniter.

Díly za zahradou

Viniční trať je situovaná severně od obce, směrem k obci Petrov. Na rozloze cca 35 hektarů je vysázeno na dvacet odrůd révy. Dominují zde odrůdy jako Ryzlink rýnský, Chardonnay, Zweigeltrebe a Sauvignon. Významnější jsou zde i výsadby odrůd Cabernet Morávia, Tramín červený a Müller-Thurgau. Ze starších odrůd zde stále mají své místo i odrůdy jako Neuburské, Scheurebe či Modrý Portugal.

Vápenky

Jde o nejmenší trať s rozlohou jen necelých 12 hektarů, za to však nadohled sklepního areálu Starý potok. Celkem třinácti vysázeným odrůdám zde dominují odrůdy Merlot, Frankovka a Rulandské šedé. Významné jsou i výsadby odrůd Sylvánské zelené, Chardonnay a Ryzlinku rýnského.

4 Historický popis tratí Strážnice, Petrova a Sudoměřic, včetně vyjádření jejich kvality, tzv. terroir, dle Stabilního katastru z první poloviny 19. století

Při bádání o dějinách moravského terroir byly studovány fondy Moravského zemského katastru (BD1 gubernium, E57 premonstráti Louka, F53 velkostatek Jaroslavice, lánové rejstříky, D4 tereziánský katastr, D6 josefínský katastr, D7 matriky pozemkového výnosu, D8 vceňovací operáty). Byla získána data, která se dochovala pro většinu zkoumaných obcí (ve fondu D8 chybí údaje o Popicích, Pavlově a Valticích).

Koncepce terroir pracuje s tezí, že originalita a autenticita vína – čili hodnoty, které daný nápoj významně odlišují od jiného - souvisí s podmínkami, kde a jak vznikají. V užším slova smyslu terroir vnímáme skrze faktory povahy přírodní a technologické, v širším slova smyslu ovlivňují charakter a styl vína i faktory společenské, hospodářské a kulturní. Obé se vzájemně ovlivňuje. Proto se také při klasifikaci vinic a vín hledá metoda, jak oba základní pilíře (přírodní a společenský, tedy vinici a vinaře) objektivně popsat a vyjádřit. Klasické klasifikace (1855 v Bordeaux, resp. Médocu, pokus 1861 v Burgundsku) hledaly klíč v hodnotě prodáváného vína, neboť se v ní odrážela kvalita vinohradu (podloží, půda, standardy a výkyvy klimatu a počasí, vodní a tepelné poměry, druh révy a způsoby jejího pěstování) i kvalita vína, která právě vychází také z charakteru společensko-hospodářských a kulturních struktur, v nichž vinohradníci a vinaři působí. Analyzujeme-li metodu klasifikace v Bordeaux či Burgundsku a porovnáme-li ji se způsobem ohodnocení vinic pro berní účely v tzv. stabilním katastru z první poloviny 19. století v habsburské monarchii, zjistíme, že se jedná o shodný princip. Tak se data z vceňovacích operátů stabilního katastru stávají pramenem pro poznání kvality a hierarchie moravských vinic a vín. K jejich vypovídací hodnotě přispívá i fakt, že pracovaly s ohodnocením vín v dlouhém časovém úseku. Hrubý výnos dané vinice (nebo její části) ohodnocoval

v 50letém průměru jak přírodní podmínky, v níž se pozemek a něm pěstovaná kultura nacházely, tak reflektoval i způsoby hospodaření a obchodování s vínem. Neopomíjel přirozeně ani pověst vína. Navíc vceňovací operáty zachycují sociální stratifikaci obce a ekonomické struktury.

Strážnice je jedním z typických jihomoravských měst, jejichž hospodářským zázemím bylo zemědělství a významnou roli v něm hrálo vinařství. Díky svému městskému charakteru zde převládaly svobodné pozemky vlastnicky nepřipoutané ke konkrétním domům (v roce 1840 šlo o 503 měšťanských domů a usedlostí), s nimiž šlo volně obchodovat. Malý díl pak tvořily dominikální panské lesy. Svobody strážnických měšťanů byly rozsáhlé, resp. Strážničtí nebyli povinováni poddanskými dávkami kromě vinného desátku. Ten odváděli majitelům strážnického dominia. Domy na rynku (bylo jich 33) měly svobodné šenkovní právo, ostatní vinaři se řídili regulacemi horenského řádu zformulovaném v 15. století. V roce 1597 bylo město zbaveno povinnosti vyšenkovat určité množství vrchnostenského vína. Naproti tomu muselo 176 měšťanů a sousedů odvádět pěší robotu v panských vinicích a to 6 dní v roce. V době unifikace robotního zatížení za Marie Terezie se pokusila strážnická vrchnost zvýšit robotu v duchu tzv. urbaniální fáze z roku 1775, avšak Strážničtí si 1778 stěžovali až ve Vídni a vrchnost nakonec od tohoto úsilí ustoupila. Současně však přestali platit i robotní plat (minimální výměra roboty byla totiž vykoupena finančním odvodem), což se vrchnosti nelíbilo a až 1785 obě strany podepsaly smlouvu o náhradách za neplacené poplatky a neodváděnou robotu. Odpor poddaných tím ovšem nekončil a v první čtvrtině 19. století odmítali Strážničtí již odvádět také vinný desátek. Spor byl ukončen až změnou poměrů po revoluci v roce 1848, kdy zaniklo nadprávní vrchností. Katastr města byl rozsáhlý, zemědělské pozemky ve městě v roce 1840 činily 5500 jiter, přičemž vinice zaujímaly 547 jiter (312 ha), to máme desetinu všech zemědělských pozemků. Váha zemědělství v charakteru města je patrná i z faktu, že v roce 1840 žilo ve zdejší křesťanské obci 1135 domácností (v židovské obci pak 107), z nichž 677 žilo z polní a vinařské produkce (tj. 60%, téměř dvě třetiny). Měšťané si najímali na obdělávání vinic tzv. vincůry, selští sousedé i nemajetní hofeři a podruzi pracovali ve vinicích sami, díky čemuž udrželi ekonomičnost vinohradnické činnosti i po třicetileté válce. Sociální specifikum rybných měšťanů vedlo i k tomu, že se odlišovali svým oděvem. Guberniální zkoumání z počátku 19. století rozlišuje „německý“, tj. měšťanský a „slovenský“, tj. rolnický oděv Strážničanů.

Vinice se nacházely v jižní části strážnického katastru. Z hlediska škály bonitních tříd se členily strážnické vinohrady, obhospodařované jako trvalá kultura, do tří tříd, přičemž všechny byly nadprůměrné. Hrubý výnos I. třídy činil 40 zlatých z jitra ročně. Tyto prvotřídní vinice se nacházely v tratích **Podkovné, Dolní Mrhony, Dolní Šatmfáty, Žebráky** a části Stražinek a dávaly „nejlepší vína“, která však nebyla „v provincii známa“ a tak byla vyhledávána jen místními. Toto konstatování odráží situaci nejen ve Strážnici, ale lze jej vztáhnout na celé moravské vinařství. Byly zde mnohé vynikající polohy, z jejichž hroznů produkovali vinaři skvělá vína, ale tato nebyla napojena na významná odbytiště. Dosah pověsti moravských vín byl limitován. O druhu pěstovaných odrůd, bohužel, stabilní katastr v případě Strážnicka nemluví. II. třída strážnických vinic s hrubým výnosem 36 zlatých patřila k moravskému nadprůměru. Patřily sem tratě Horní Mrhony, Kněhnice, část Stražinek, Tople. Poslední III. třída měla také nadprůměrný hrubý výnos 32 zlatých. Spadaly sem tratě Frisáky, Žerotín či Horní Šatmfaty stejně jako Baxa Hory a Růžený. Bonitní podíly byly, co se týče rozlohy, vcelku rovnoměrně rozloženy, v I. třídě bylo 177 jiter, ve II. 218 jiter a ve III. třídě 151 jiter. Exkluzivita I. třída tak nebyla omezena okrajovou výměrou. Nadprůměrnost strážnického terroiru byla umocňována svobodami strážnických měšťanů a rolníků, kteří měli díky držbě svobodných vinic dostatek „občanského“ sebevědomí a odvahy jít do konfliktů s vrchností v segmentu vinařského hospodaření.

Petrov tvořil venkovské zázemí Strážnice a petrovské hory navazovaly na hory strážnické. Šlo o klasickou obilnářskou ves. V závěru feudální epochy zde hospodařilo 22 pololáníků (každý s 12 jitry půdy, tedy donace zdejších usedlostí byla nevelká), 28 čtvrtláníků (každý s 6 jitry), 1 velký a 9 malých podsedků (velký s 10, malí se 2 jitry) a 25 domkářů. Vinic zde bylo v roce 1840 poskrovnu, pouhých 35 jiter (20 ha) a vinný desátek byl odváděn strážnické vrchnosti, která regulovala petrovské vinohradnictví a vinařství skrze strážnický

horenských řád a to ve prospěch vrchnosti a měšťanů ve Strážnici. Naproti tomu desátek z ostatních plodin pobíral strážnický farář. V době odporu strážnických měšťanů proti odvádění vinného desátku v první polovině 19. století, ukřivovali Strážničtí svoji produkci v petrovských horách a búdách. Rozloha vinic zde bývala zastíněna nejen polnostmi (740 jiter), ale i loukami (531 jiter) a (nízkým) lesem (355 jiter) okolo řeky Moravy. Vceňovací operáty ze 40. let 19. století hodnotí petrovské víno jako „prostřední kvality“ a viniční trati dělí do tří bonitních tříd, nadprůměrných a průměrných a obhospodařovaných v režimu trvalé kultury. I. třída měla hrubý výnos 40 zlatých z jitra a nacházela se v trati Hrubé Tmice. II. třída a výnos 32 zlatých se týkala viniční hory Veselý. III. třída s vnosem 28 zlatých přináležela k průměrným polohám a v Petrově se týkala trati Tmíčky.

Sudoměřice, ves spadající pod dominium Strážnice, byly obilnářskou vsí s menší výměrou vinic, které navazovaly na petrovský, resp. strážnický komplex vinných hor. Feudální vazby byly uspořádány obdobně jako v Petrově. Obilní desátek se odváděl strážnické faře, kdežto vinný desátek přináležel strážnickému dominiu a celé vinohradnictví a vinařství bylo regulováno vrchností strážnickým horenským řádem. Data z roku 1840 ukazují, že na katastru obce bylo 681 jiter polí, 424 jiter luk, 234 jiter (nízkého) lesa, 151 jiter pastvin a jen 97 jiter (55 ha) vinic a 23 jiter zahrad. Struktura kultur tak ukazuje ještě na tradicionalistický způsob hospodaření, které ještě nepodléhalo modernizaci. Proto ani víno nemělo valnou pověst, a byť poloha byla shodná se strážnickou, nedokázali Sudoměřičtí vyprodukovat kvalitní nápoj. Sociálně-hospodářské struktury tedy výrazně limitovaly využití přírodních podmínek. Sudoměřické víno je berními komisaři hodnoceno jako „nepatrné, bezvýznamné kvality“ a hned po vinobraní je rozprodáno šenkýřům a obchodníkům. V Sudoměřicích se réva pěstovala jako trvalá kultura a vinice bylo rozříděny do dvou skupin. I. třída měla stejně jako ve Strážnici a Petrově hrubý výnos 40 zlatých z jitra a nacházela se v trati **Hronový** a na části **Staré hory**. II. třída byla ohodnocena nadprůměrnými 32 zlatými hrubého výnosu z jitra ročně a pokrývala zbytek Staré hory. Zmíněná sociální struktura vsi byla charakteristická pro venkov Strážnicka, opírala se o 26 čtvrtlánků (každý 8 až 9 jitry, tedy jen s 4,5 až 5 ha), 18 1/8láníky (se 4 až 5 jitry), 2 podsedci (s 2 jitry půdy) a 61 domkářů. Dynamika vinařství byla tedy větší ve Strážnici nikoliv v Sudoměřicích či Petrově. Shodné přírodní faktory terroiru vinic tohoto komplexu byly rozrůzněny odlišnou sociálně-hospodářskou charakteristikou. Strážnice jako sídlo městské povahy bylo napojeno na trh, Petrov ani Sudoměřice pouze v omezené míře. Proto také strážnické víno mělo utvořenu pověst, venkovská nikoliv.

5 Geologicko-pedologická charakteristika dokreslující terroir místních tratí

Strážnice a okolí: popis půdních poměrů

V katastru obce Strážnice je nejvíce zastoupen fluvizem modální. Dále černice glejová a černozem modální. Obsah organických látek ve všech třech půdách je cca 2%. Kvalita humusu však může být snížena. Jedná se o půdy lehké až středně těžké s nepříznivým vodním režimem. Zatímco fluvizem a černice mohou místy trpět nadbytkem vody, černozem naopak jejím nedostatkem. Půdní reakce černozemě je neutrální až mírně kyselá, fluvizemě a černice spíše mírně kyselá až kyselá. Černozem je půda s nasyceným sorpčním komplexem, černice a fluvizem mají spíše středně nasycený sorpční komplex. Všechny půdní typy v katastru obce Strážnice jsou s přihlédnutím k vodnímu režimu vhodné pro pěstování většiny kulturních plodin.

Popis geologických poměrů

Geologické poměry ovlivňují půdy v daném katastru zejména fyzikálně. Převládají štěrky, písky, kameny až balvany z oblasti kvartéru a dále písky, jíly štěrky a vápence Vídeňské pánve.

6 Biotické mapování zájmového území

Cílem biotického mapování bylo zhodnotit aktuální stav biodiverzity vybraných viničných tratí na Jižní Moravě s přihlédnutím na agrotechniku ve vinici a lokalitu. Mezi hlavními hodnocenými

parametry je zahrnuta intenzita produkce, což je vyjádření podílu plochy zaujímající vinice z celkové plochy dané viniční tratě v procentech.

V letech 2016 a 2017 byly hodnoceny vybrané viniční tratě. Termín hodnocení byl v průběhu vegetace, aby bylo možné objektivně zhodnotit rostlinné společenstvo (duben – září). Údaje o využívání plochy viničních tratí byly zaznamenány pro každou parcelu pomocí GIS aplikace mapového portálu, využívající katastrální mapy, letecké mapy, ZM10 – ČÚZK (Český úřad zeměměřický a katastrální) a GPS navigaci. Dílčí údaje byly použity pro výpočet celkové plochy využitě na pěstování vinic, mimoprodukční zeleň, ornou půdu a ostatní. Kategorie ostatní zahrnuje ovocné sady, zahrádkářské oblasti, budovy a cesty.

Popis výsledku: intenzita produkce neboli plocha osázená révou tvoří na Strážnicku jen 31-34%. Podíl vinic s černým úhorem je již nízký (cca 16%), převládá dnes standardní ozelenění střídavé (tzv. přes řádek), které se pohybuje okolo 70%.

Za historicky top tratě jsou považovány strážnické viniční tratě: **Podkavné** (v současné mapě Podkavné I a hlavně Podkavné II – historicky jde o tratě Podkavné, Dolní Mrhony a Dolní Štampáty), **Dolní hory** (historicky jde o tratě s názvy Dolní hory a Žebráky) a západní část tratě Teplé; dnes v sudoměřickém katastru by to byla také i trať **Staré hory** (historicky jde o tratě Stará hora a Hronové).

Momentální rozloha tratě Podkavné I+II (viz software: naki-vineyard.hfbiz.cz) činí 61,1 hektarů, produkční intenzita této tratě je 30,3%, tzn. že vinice na trati mají rozlohu 11,7 hektarů. Rozloha tratě Dolní hory činí 71,1 hektarů, produkční intenzita této tratě je jen 13,4%, vinice na trati tedy mají rozlohu 9,5 hektarů. Rozloha tratě Staré hory činí 88,5 hektarů, produkční intenzita této tratě je 36,2%, tzn. že vinice na trati mají rozlohu 32,1 hektarů.

7 Odrůdová skladba na top tratích zájmových území

Cílem této aplikace bylo procenticky zhodnotit odrůdovou skladbu sledovaných tratí v současnosti a pokud možno co nejdéle zpět do minulosti. Odrůdovou skladbou se rozumí výčet odrůd vyskytující se na dané trati.

Mapování probíhalo v letech 2016 až 2019. Byly projity viniční tratě ve vybraných vinařských obcích a ampelograficky sledována jejich odrůdová skladba, v případě odrůd historických (zejména těch dnes již méně pěstovaných) byl i sesbírán testovací materiál pro ověření pravosti molekulárně genetickou analýzou. Zjištěná odrůdová skladba byla konfrontována s daty z ÚKZÚZ (data vznikají díky Nařízení rady ES č. 1308/2013; Vinařský zákon 321, hlava 4-5, §28 – Registr a Evidenční knihy), konkrétně počty vysazených keřů daných odrůd na zájmových tratích. Z těchto dat pak bylo spočteno procentické zastoupení daných odrůd v jednotlivých tratích. Procentické zastoupení jednotlivých odrůd v průběhu let u jednotlivých tratí vychází tedy z celkového počtu keřů s korekcí na pravděpodobnost úhynu vlivem stáří a zdravotního stavu dle vzorce $P(x) = \binom{n}{x} \pi^x (1-\pi)^{n-x}$ (Walpole a kol., 2011). Výsledky jsou dosti relevantní do sedmdesátých let minulého století.

Následující tabulky znázorňují výčet pěstovaných odrůd na tratích Podkavné, Dolní hory a Staré hory v současnosti.

Odrůdová skladba na trati Podkavné (data k roku 2016)

Současná odrůdová skladba na trati	Procentické vyjádření (%)
Ryzlink rýnský	19,10
Frankovka	13,74
Veltlínské zelené	10,30
MüllerThurgau	9,25
Rulandské bílé	9,05
Ryzlink vlašský	3,19
Hibernal	2,75

Sauvignon	2,17
Muškat moravský	1,75
Rulandské šedé	1,71
Neuburské	1,28
Svatovavřínecké	1,25
Veltlínské červené rané	1,04
Tramín červený	0,97
André	0,94
Solaris	0,68
Chardonnay	0,58
Rulandské modré	0,57
Zweigeltrebe	0,52
Irsai Oliver	0,29
Chrupka bílá	0,27
Cabernet Morávia	0,25
Sylvánské zelené	0,20
Pálava	0,18
Cabernet Sauvignon	0,15
PanoniaKincse	0,10
Julskibiser	0,10
Aurelius	0,05
Domina	0,04
Olšava	0,04
Bianca	0,03
Chrupka červená	0,01
Revolta	0,01

Odrůdová skladba na trati Dolní hory (data k roku 2016)

Současná odrůdová skladba na trati	Procentické vyjádření (%)
Veltlínské zelené	25,23
Frankovka	17,09
Modrý Portugal	6,96
Solaris	6,76
Saphira	5,82
Ryzlink rýnský	5,54
MüllerThurgau	5,12
Rulandské bílé	5,05
Cabernet Cortis	3,88
Ryzlink vlašský	2,69
Chardonnay	2,63
Sauvignon	1,90

Rulandské šedé	1,65
André	1,64
Rulandské modré	1,25
Zweigeltrebe	1,08
Veltlínské červené rané	0,84
Svatovavřínecké	0,70
Muškat moravský	0,45
Cabernet Sauvignon	0,43
Tramín červený	0,39
Sylvánské zelené	0,34
Aurelius	0,28
Favorit	0,28
Neuburské	0,27
Irsai Oliver	0,22
Cabernet Morávia	0,16
Pálava	0,16
Neronet	0,12
GuzalKara	0,11
Narancsízű	0,09
PanoniaKincse	0,08
Diamant	0,08
Olšava	0,08
Chrupka bílá	0,06
Muškat Ottonel	0,03
Chrupka červená	0,01

Odrůdová skladba na trati Staré hory (data k roku 2016)

Současná odrůdová skladba na trati	Procentické vyjádření (%)
Frankovka	27,98
Chardonnay	14,14
Ryzlink rýnský	13,48
Sauvignon	6,88
Zweigeltrebe	6,04
Cabernet Sauvignon	4,92
Rulandské modré	4,37
Tramín červený	3,94
Veltlínské zelené	3,07
Pálava	2,15
Rulandské bílé	1,99
MüllerThurgau	1,77
Rulandské šedé	1,77

Modrý Portugal	1,50
Merlot	1,11
Svatovavřínecké	0,85
André	0,70
Hibernal	0,70
Ryzlink vlašský	0,66
Muškat moravský	0,53
Johanniter	0,44
Cabernet Moravia	0,33
Neuburské	0,15
Zalagyongye	0,08
Irsai Oliver	0,06
Muškat Ottonel	0,03
Veltlínské červené rané	0,03

Seznam použité primární literatury

- AGROPODNIK, 1983. *Výsadba vinice: Původní zpráva JP*. Strážnice: SZP Hodonín.
- BÍLÝ, Jiří, 2003. *Ius montium. Právo moravských vinohradních hor*. Olomouc, s. 154-176.
- BLAHA, Josef, 1948. *Katastr viničních tratí na Moravě a v Čechách*. Vydal Ústřední Svaz čs. Vinařů v Brně.
- COLOR, MUNSELL COMPANY, 1975. *Munsell soil color charts*. Maryland, Munsell Color.
- ČSN CEN ISO/TS 17892-4, 2004. Geotechnický průzkum a zkoušení – Laboratorní zkoušky zemín – Část 4: stanovení zrnitosti zemín. Český normalizační institut. Praha.
- CULEK, Martin, 1996. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma. ISBN 80-853-6880-3.
- DVORSKÝ, František, 2009. *Vlastivěda Moravská: Strážnické okres*. Brno: GARN. ISBN 978-80-86347-90-8.
- FROLEC, Václav, Miloš HYNEK, Jan SKÁCEL, Josef UNGER, Metoděj ZEMEK a Alena ZIMÁKOVÁ, 1978. *Slovácko: Kapitoly z dějin Slovácka*. 514 vyd. Brno: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství.
- FROLEC, Václav, KRAUS, Vilém, POŠVÁŘ, Jaroslav, PUBAL, Václav, VÁVRA, Miloslav, VERMOUZEK, Rostislav, ZEMEK, Metoděj, VIGNATIOVÁ, Jana a Alena ZIMÁKOVÁ, 1973. *Vinohradnictví. Kapitoly z dějinného vývoje od minulosti do současnosti na Moravě a v Čechách*. Brno.
- FROLEC, Václav, 1984. *Jihomoravské vinohradnictví. Tradice a současnost*. Brno.
- KILIÁN, Jan, 2009. *Trpké býti zdá se? Víno a vinařství v českých zemích ve středověku a v raném novověku*, sborník příspěvků z konference konané v Mělníce 2.-4. dubna 2008. Mělník 2009.
- KOLESÍK, Ota, 2018. *Osobní sdělení (Strážnice) dne 19. 3. 2018*
- KOTALÍKOVÁ-GRAUBNEROVÁ, Helena, 1985. *O víně Strážnicka*. Lidové noviny.
- KRAUS, Vilém, 2005. *Nová encyklopedie českého a moravského vína*. Praha: Praga Mystica. ISBN 978-80-86767-00-0.
- KRAUS, Vilém, 2005. *Historie, autentičnost, kvalita a mezinárodní význam moravských vín*. In: *Dějiny vinařství na Moravě*. Sborník příspěvků z konference, uspořádané ve dnech 16. až 17. září 2005 ve Slavkově u Brna. Brno, s. 7-8.

MARKEL, Martin, *Vznik sklepních areálů z hlediska historické typologie vinohradnických oblastí*. In: Památková péče o objekty vinohradnické povahy. Die Pflege von Denkmälern des Weinbaus. Brno 2014, s. 99-110.

MATUSZKOVÁ, Jitka a Věra KOVÁŘŮ, 2004. *Vinohradnické stavby na Moravě: Viticultural buildings of Moravia*. Brno: ERA Group. ISBN 80-7366-001-6.

MZA Brno, fond D 8 vceňovací operáty, obcí okresů Znojmo, Brno, Uherské Hradiště, Hodonín a Břeclav.

PAJER, Jiří, 2017. *Tradice vinařství ve Strážnici*. Strážnice: Město Strážnice. ISBN 978-80-905565-2-2.

RADIMSKÝ, Jiří a TRANTÍREK, František, 1962. *Tereziánský katastr moravský (Prameny z 2. poloviny 18. století k hospodářským dějinám Moravy)*. Praha, s. 22-23.

SNOPEK, Lukáš, 2012. Vinařovo slovo zní. Víno a vinařství v českých zemích po roce 1800, sborník příspěvků z konference konané v Mělníce 5. a 6. května 2010. Mělník.

STARÝ BZENEC, 2012. *starý Bzenec » vinařství* [online]. [vid. 2017-04-27]. Dostupné z: <http://www.starybzenec.cz/vinarstvi/>.

SVOBODOVÁ, Kamila, 2014. Zemědělství na jižní a jihovýchodní Moravě v polovině 19. století ve světle stabilního katastru. Praha, s. 30-31.

ÚKZÚZ OBLEKOVICE, 2018. *Data z registru vinic*. Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Oddělení registru vinic. Oblekovice.

WALPOLE Ronald E., Raymond H. MYERS, Sharon L. MYERS a Ye KEYING. *Probability and statistics for engineers and scientists*. 9th ed. Boston: Prentice Hall, 2011. ISBN 0-321-62911-6.

ZBÍRAL, Jiří., MALÝ, Stanislav a Martin Váňa, 2011: *Analýza půd III, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský*, Brno, s. 253.

PŘÍLOHY

Pohled na viniční trať Podkonné

Hlavní odrůdy na trati Podkonné: Ryzlink rýnský a Frankovka

Dnes již méně pěstované odrůdy vyskytující se na trati Podkonné: Pannonia či Damascenka

Hlavní odrůdy na trati Dolní hory: Veltlínské zelené a Frankovka

Dnes již méně pěstované odrůdy vyskytující se na trati Dolní hory: Chrupka bílá a červená

Hlavní odrůdy na trati Staré hory: Frankovka a Chardonnay

Dnes již méně pěstované odrůdy vyskytující se na trati Staré hory: Neuburské či Muškát Ottonel

